

USVOJENI PREDLOZI DATI OD STRANE AKCIJE ZA LJUDSKA PRAVA (HRA) I JUVENTASA, UZ PODRŠKU JOŠ 14 NVO-A U ODNOSU NA PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KRIVIČNOG ZAKONIKA, OD 18.4.2013.GODINE

Dana 19.12.2012.godine Akcija za ljudska prava (HRA) i Juventas uz podršku još 14 NVO-a su, povodom Radne verzije Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (KZ), uputili Ministarstvu pravde 4 (četiri) predloga za izmjenu i dopunu KZ-a, a sve u cilju njegovog potpunijeg i dugoročnijeg usklađivanja sa međunarodnim standardima i preporukama, kao i Ustavnim garancijama u oblasti zabrane diskriminacije i suzbijanja mržnje i netrpeljivosti.

Od 4 data predloga - dva nijesu usvojena, jedan je djelimično usvojen, a jedan je usvojen u cjelosti.

I PREDLOG

U odnosu na rješenje predloženo u Radnoj verziji Zakona pod naslovom "**Posebna okolnost za odmjerenje kazne za krivično djelo učinjeno iz mržnje**", član 42a, date su sljedeće primjedbe i predlozi:

- i) u tekstu predloženog člana je navedeno da će se otežavajućom okolnošću smatrati činjenje krivičnog djela iz mržnje samo zbog pripadnosti: "rasi, vjeroispovjesti, nacionalne ili etničke pripadnosti, pola, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta drugog lica...", a izostavljena su **lična svojstva** koja su u praksi posebno čest motiv diskriminacije: zdravstveno stanje, invaliditet, boja kože, političko ili drugo uvjerenje, jezik, obrazovanje, imovno stanje, rođenje, društveni položaj, te je predloženo da se i gore navedena svojstva dodaju predloženoj definiciji, zajedno sa izrazom "i drugog ličnog svojstva", kao i da se odabrana svojstva usklade sa sa odabranim svojstvima u članu 159, stavu 2 (k.d. Povreda ravnopravnosti).

Ova podtačka i) nije usvojena, definicija nije proširena i nijesu obuhvaćena i "druga lična svojstva" kako je predlagano. Takođe, iako su svojstva u članu 159 st. 2 proširena na način na su obuhvaćeni i seksualna orijentacija i rodni identitet (vidjeti u nastavku), oni ipak nijesu usklađeni kako je bilo predloženo.

- ii) Da bi se obezbijedilo strožije kažnjavanje izvršilaca krivičnih djela koja se u praksi javljaju kao najčešće manifestacije zločina motivisanih mržnjom, predloženo je propisivanje kvalifikovanih oblika sljedećih krivičnih djela za slučaj da su izvršena kao zločin iz mržnje: Laka tjelesna povreda (čl. 152 KZ), Silovanje (čl. 204 KZ), Razbojnička krađa (čl. 241), Uništenje i oštećenje tuđe stvari (čl. 253KZ), Prinuda (čl. 165), Ugrožavanje sigurnosti (čl. 168), Izazivanje opšte opasnosti (čl. 327), Zlostavljanje (čl. 166a) i Mučenje (čl. 167).

Posebno je predloženo da se definicija k.d. Mučenje (čl. 167, st. 1): "Ko drugom nanese veliki bol ili teške patnje, bilo da su tjelesne ili duševne, sa ciljem da od njega ili trećeg lica dobije priznanje ili drugo obavještenje, ili da ga nezakonito kazni ili da ga zastraši, ili da na njega izvrši pritisak, ili da zastraši ili izvrši pritisak na neko treće lice, ili iz nekog drugog razloga koji se zasniva na diskriminaciji" izmijeni tako da riječi "ili iz nekog razloga koji se zasniva na diskriminaciji" budu izuzete iz opisa osnovnog oblika djela i postanu dio opisa kvalifikovanog oblika djela, kao djela učinjenog iz mržnje.

Takođe, predloženo je da se propiše da je ubistvo izvršeno kao zločin iz mržnje Teško ubistvo (čl. 144 KZ), odnosno krađa izvršena kao zločin iz mržnje, Teška krađa (čl. 240 KZ).

Djelimično je usvojena ova podtačka ii) tako što je predviđen kvalifikovani oblik k.d. Ugrožavanje sigurnosti ako je učinjen kao zločin iz mržnje (član 15 predloga), dok to nije predviđeno i za druga krivična djela koja su bila predložena. Ni ostali predlozi iz ove podtačke nijesu usvojeni.

iii) Da bi se spriječilo ponavljanje duge definicije "krivičnog djela učinjenog iz mržnje" u brojnim članovima zakona, predloženo je da se u okviru člana 142 KZ "Značenje izraza u ovom zakoniku", posle stava 30, doda stav 31, koji bi glasio:

"(31) Zločin iz mržnje je svako krivično djelo izvršeno iz mržnje prema bilo kom licu zbog njegove rase, boje kože, pola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, političkog ili drugog uvjerenja, jezika, vjere, etničke ili nacionalne pripadnosti ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, obrazovanja, društvenog položaja, starosne dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta ili drugog ličnog svojstva."

Nije usvojena ova podtačka iii).

S obzirom na sve prednje rečeno može se reći da je ovaj predlog djelimično usvojen.

II PREDLOG

Predložena je dopuna člana 443, *Rasna i druga diskriminacija*, tako da se stav 3 dopuni tako da glasi:

(3) Ko širi ideje o superiornosti jedne rase nad drugom ili propagira mržnju ili **netrpeljivost po osnovu rase, pola, invaliditeta, seksualne orijentacije, rodnog identiteta ili drugog ličnog svojstva**, ili podstiče na rasnu **ili drugu** diskriminaciju, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

Predloženo je i da se doda novi stav 4:

(4) Ko djelo iz st. 1 do 3 ovog člana vrši zloupotrebom položaja ili ako je usljed tog djela došlo do nereda ili nasilja, kazniće se za djelo iz stava 1 i 2 ovog člana zatvorom od jedne do osam godina, a za djelo iz st. 3 zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

Ovaj predlog je usvojen u cjelosti. (član 76 predloga)

III PREDLOG

Predložen je novi član KZ: **Povreda slobode izražavanja rodnog identiteta i seksualne orijentacije** kako bi se po uzoru na krivična djela Povreda slobode izražavanja nacionalne ili etničke pripadnosti (čl. 160) i Povreda ispovijedanja vjere i vršenja vjerskih obreda (čl. 161) Krivičnim zakonom sankcionisala i povreda slobode izražavanja rodnog identiteta i seksualne orijentacije, odnosno, prinuda na izjašnjavanje o rodnom identitetu i seksualnoj orijentaciji.

Ovaj predlog nije usvojen.

IV PREDLOG

Predložena je izmjena i dopuna člana 159, *Povreda ravnopravnosti* na način da se iz stava 1 obriše riječ "ljudska", kako bi ostala šira formulacija "prava i slobode" zbog toga što je Crna Gora, prihvatanjem Protokola 12 uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima prihvatila obavezu da zabrani diskriminaciju, ili neopravdano razlikovanje ljudi u odnosu na lična svojstva, u odnosu na svako pravo garantovano u državi, a ne samo u odnosu na ljudska prava predviđena Konvencijom, kao što je to bio slučaj prije usvajanja Protokola 12.

Ovaj predlog nije usvojen.